

Sitesize / Memòria, escala i arrelament

quaderndelesidees.press/sitesize-memoria-escala-i-arrelament/

January 19, 2015

Sitesize és una plataforma de projectes participatius sobre la metròpoli contemporània. Fundada el 2002 per Elvira Pujol i Joan Vila-Puig, desenvolupa treballs específics de creació, mediació i producció cultural a la recerca de noves geografies territorials i paisatgístiques.

Entre els darrers treballs, destaca el projecte expositiu itinerant i la publicació *iCataluña termina aquí! ¡Aquí empieza Murcia!*, una recerca documental sobre espais urbans i aprenentatge popular mostrada a La Virreina Centre de la Imatge; *MAD#sub*, un assaig visual sobre la perifèria metropolitana del sud de Madrid; *Valparaíso Aula Permanente*, creació d'una comunitat d'aprenentatge sobre la ciutat de Valparaíso, a Xile; l'exposició *Narracions metropolitanes_Aula Permanent* per al Pavelló català de la Biennial d'Art Contemporani de Venècia 2009, i el projecte *SIT Manresa, Servei d'Interpretació Territorial (2005-08)*, una metodologia participativa sobre el creixement i la transformació de la ciutat a partir de pràctiques creatives en relació amb diferents disciplines territorials: geografia, paisatgisme, participació ciutadana, pedagogia, gestió cultural.

Quart Cinturó

Sitesize i les pràctiques artístiques en el context vallesà

Frases com: «Una bona ciutat és millor que una bona casa»; paraules com: «dir, informar, opinar, expressar, manifestar, publicar», o un cartell de 1986 anunciant «Art i Ciutat, jornades de debat sobre l'art contemporani i el medi urbà», formaven part del material visible que, a primer cop d'ull, podíem trobar al taller que el col·lectiu artístic Sitesize tenia al barri de Gràcia de Sabadell. Sitesize, creat el 2002 i format pels artistes Elvira Pujol i Joan Vila-Puig, centra els seus àmbits d'interès a l'entorn del concepte d'autonomia i recerca de noves geografies territorials i paisatgístiques, establint camps base en algunes ciutats com, per exemple, Sabadell. Al llarg de la darrera dècada i fins avui, l'estudi de les característiques socioespacials del territori vallesà inspiren a Sitesize l'exploració de vies no formals des de la pràctica artística. A través de tota una sèrie de

projectes, aplegats per primera vegada en aquest número de *Quadern*, Sitesize ens presenta el Vallès com a paisatge cultural d'on emergeix la necessitat d'arrelament; com a consciència d'escala metropolitana, i com a paisatge que es transforma entre tensions de possibilitat i de resistència.

La necessitat d'arrelament

La importància que Sitesize dóna a la necessitat d'un relat propi que expliqui el lloc com a espai identitari és constant al llarg de tota la seva obra. En paraules de Joan i Elvira, tant la presència del lloc com la seva absència, així com el sentiment de pertinença i la necessitat d'identificació en ell, han estat determinants i condicionants absoluts en la seva forma de treball: «Si hi ha un tema que ens ocupa en aquest moment és la construcció del lloc. Múltiples factors ens han configurat la nostra manera de treballar, però cap no ens ha condicionat tant com el fet de no tenir un espai propi». Aquesta necessitat d'arrelament respon als efectes del model de ciutat globalitzada, una ciutat que es dissemina tant en espais físics uniformitzats com en la creació de mons ficticis. Per aquest motiu, Sitesize alerta d'un desarrelament de l'imaginari, de l'abundància de construccions fantasioses i mediàtiques que esborren i exclouen les referències existents. Aquest fenomen el descriuen com a des-memòria, una crisi de valors, fins i tot d'estandardització compositiva: «Un desarrelament de l'imaginari, convertit en una fantasia sense lloc, que pot ser considerat un símptoma evident de la pèrdua de les referències pròpies, amb unes conseqüències que, possiblement, encara no som capaços d'avaluar en tota la seva dimensió real. [...] És encara possible pensar que podem viure/crear/experimentar un paisatge que ens sigui propi?»

Aquestes reflexions comporten, inevitablement, repensar el paper que la pràctica artística desenvolupa respecte la qüestió socioespacial. Sitesize, per tant, reflexionarà sobre quins són els vincles entre art i territori, sobre l'impacte de l'acció creativa a l'hora de construir discursos propis. Sitesize investigarà, també, el valor de l'imaginari local i sobretot explorarà les possibilitats de generar-lo, més enllà de representar-lo.

Ja sigui en un barri, en una plaça, a través del curs d'un riu o en un àmbit perifèric, els projectes de Sitesize interroguen diferents capes, la multiplicitat de relacions que fan un lloc. Conseqüentment, Sitesize s'interessa per un tipus d'espai molt particular, comú en tota la seva obra: l'espai en transformació, l'espai sotmès a pressions, canvis passius i forçats, a valors de canvi. Projectes com *Paisatgisme ara* (2006) a Sant Quirze del Vallès, *Missatges a les grues* (2006) a Sabadell i *La porta de l'infern* (2009) a Barberà del Vallès, són claus en la denúncia d'aquesta transformació i posen de manifest la seva doble cara, és a dir, la manca d'ancoratge.

La consciència de l'escala metropolitana

En vista de la subordinació que pateixen moltes de les ciutats suburbanes, Sitesize posa en dubte el binomi centre/perifèria i identifica el fenomen del creixement urbà des de la idea de regió. La regió, vista com a entitat única, va lligada amb la qüestió d'escala territorial metropolitana. Relacionar-se amb la ciutat des de la perspectiva de ciutats

interconnectades i embegudes en un mateix context geogràfic, els permet identificar l'impacte del creixement accelerat, els efectes manifestos en aquesta ciutat expandida, una ciutat composta per ciutats distribuïdes pel territori receptor.

No és gens estrany, doncs, poder trobar entre el material de Sitesize un mapa de la regió metropolitana de Barcelona penjat a la inversa. Sitesize senyala en aquest plànol espais crítics on projecta —com ara Sabadell, Sant Quirze del Vallès, Bellaterra, Ripollet...—, nuclis de població que han crescut en espais intermedis com a resposta del fenomen de la dispersió urbana i que ha donat continuïtat al teixit urbà de Barcelona, provocant l'annexió d'altres municipis que han crescut de forma il·limitada. Els efectes es fan palesos en la pressió demogràfica, però també en les pautes de comportament quotidià, ja que afecten la mobilitat i la deslocalització de llocs de treball. La dispersió urbana ha comportat, de nou, la pèrdua de referències i el trencament de l'experiència directa amb el lloc, construint un paisatge fet de superposicions globals que no es pot identificar amb una imatge i del qual estem desconnectats emocionalment. En paraules de Sitesize, es tracta d'una «pèrdua de referències necessàries per establir la correspondència subjectiva personal amb el paisatge proper [...] Experimentem un trencament entre la vivència del paisatge i el seu sentit profund.» El projecte *Rieres i Rambles* (2007), el *Taller Límits* (2007) i el *Vallès amb/sense el Quart Cinturó* (2008), mostren aquesta exploració i preocupació del territori vallesà en transformació i fragmentació constant.

La memòria com a espai de resistència

La memòria d'un espai, segons Michel de Certeau, es pot definir com la capacitat d'un lloc per ser alterat, performat, transformat. Des de la consideració de la memòria com a possibilitat de transformació, Sitesize la pren en préstec com a eina de resistència a l'estandardització. Per aquest motiu, Sitesize explica que aquest gest de recuperar el passat no parteix d'una mirada nostàlgica, sinó que proposa integrar la memòria en el procés creatiu com a eina capaç d'articular una comprensió i una avaluació més àmplies, més complexes i més aproximades de la transformació urbana de les nostres ciutats. Recuperar les traces i els rastres d'altres relats els serà útil per contrastar la realitat i millorar-la. Aquest vaivé entre repensar el present, recuperar el passat i construir el futur fa de la història i la memòria una eina pública reversible. Els projectes *TAO riuRipoll* (2002) i *Un conservador de las cosas que se tiran* (2003-2009) il·lustren aquest desig de resistència a una transformació que esborra traces.

Des d'aquests territoris on la llibertat esdevé la principal bandera, Sitesize rellegeix i fa emergir aquelles capes de la història que han quedat silenciades, soterrades. Posar l'accent en les situacions d'aprenentatge autogestionat —autèntics referents internacionals al seu moment històric— permet forjar una lectura crítica de la transformació urbana de les nostres ciutats tot reclamant un estat de democràcia directa i participativa. Per aquest motiu, l'experiència llibertària representarà per a Sitesize una eina d'aprenentatge que permet, d'una banda, avaluar les dinàmiques de transformació urbana, i de l'altra recuperar un llegat (contrarelat) popular per evitar caure en les formes de dominació i manipulació del sistema en què vivim. El cas de la

recuperació del *Jardí de l'Amistat* (200-2014) i *La Setmana Gloriosa* (2009), ambdós projectes a Sabadell, són una aposta cap a la descentralització i l'autonomia espacial i ciutadana que ens ofereix de nou la història llibertària de les terres vallesanes.

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre informació dels pròxims que publiquem, envia'ns el teu nom i el teu correu electrònic.

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avís legal i política de privacitat](#).